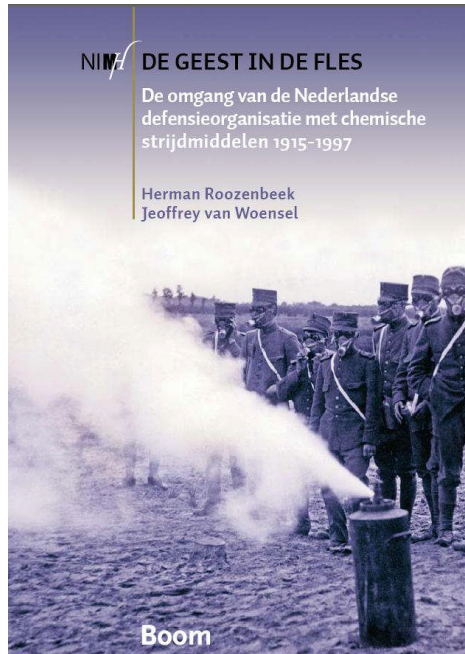

Herman Roozenbeek en Jeffrey van Woensel

De geest in de fles. De omgang van de Nederlandse defensieorganisatie met chemische strijdmiddelen 1915-1997

Boom, Amsterdam, 437 pag., paperback, 17 x 24 cm, full colour, geïllustreerd, ISBN: 978 94 6105 1028, € 24,50

In 1917 beschikte het gemobiliseerde Nederlandse leger over een voorraad strijdgassen en de middelen om deze in te zetten. De heimelijke voorbereidingen waren in 1915 begonnen, slechts enkele weken nadat het Duitse leger voor het eerst op grote schaal dodelijke strijdgassen op het Europese slagveld inzette. Tachtig jaar later, in 1997, vestigde het hoofdkwartier van de *Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW)*, de organisatie die toeziet op de naleving van het Chemisch Wapenverdrag, zich in Den Haag. *De geest in de fles* gaat uitvoerig in op de betrokkenheid van de Nederlandse defensieorganisatie bij de ontwikkelingen, de voorbereidingen en de proefnemingen op het gebied van de chemische oorlogvoering in de tussenliggende periode en belicht de achtergronden ervan.

Aan bod komen onder meer hoe het Nederlandse leger zich tijdens en na de Eerste Wereldoorlog voorbereidde op chemische oorlogvoering en de totstandkoming van een voor de verdediging van Nederlands-Indië nodig geachte mosterdgasfabriek. Na de Tweede Wereldoorlog beperkte de Nederlandse belangstelling voor chemische wapens zich tot de bescherming tegen een vijandelijke inzet. Daarbij werd nauw met andere westerse landen samengewerkt. Dit leidde in de jaren vijftig en zestig tot deelname aan Franse proefnemingen met zenuwgassen op een geheime basis in de Algerijnse Sahara. Voorbereidende proeven vonden ook plaats in Frankrijk en België, en in Nederland zelf.

Ook wordt in het boek aandacht besteed aan de samenwerking tussen de wetenschappelijke onderzoekers van de Rijksverdedigingsorganisatie-TNO en de militaire inlichtingendiensten. De Nederlandse militairwetenschappelijke onderzoekers stonden hoog aangeschreven bij hun bondgenoten. Door kennis te delen, wist het kleine Nederland een vooraanstaande informatiepositie te verwerven. Nederlandse militairen en wetenschappers van de Rijksverdedigingsorganisatie-TNO werkten indirect mee aan de ontwikkelingsprogramma's van chemische wapens van landen zoals Frankrijk. In *De geest in de fles* wordt voor het eerst een compleet beeld geschetst van de Nederlandse betrokkenheid bij deze proefnemingen.